Шарҳи моҳонаи таваррум • Сентябри 2019

Болоравии сатҳи таваррум[1] дар моҳи сентябри соли 2019 ба 0,6 фоиз баробар гардид, ин нишондод нисбат ба моҳи қаблӣ ба андозаи 0,3 банди фоизӣ (б.ф.) паст мебошад.

Мушоҳидаҳо нишон медиҳанд, ки саҳми маҳсулоти хӯрокворӣ ва молҳои ғайрихӯрокворӣ дар муқоиса бо хизматрасониҳои пулӣ ба аҳолӣ дар таварруми ҳосилшуда нисбатан муътадил буда, асосан аз ҳисоби болоравии нархи хизматрасониҳои маъмуран танзимшаванда, аз қабили хизматрасониҳои манзилӣ – коммуналӣ ҳосил шуд.

Дар моҳи баррасишаванда таварруми ҳосилшуда аз ҳисоби болоравии нархи маҳсулоти хӯрокворӣ 0,5 фоиз (саҳм дар таваррум 0,3 б.ф.), молҳои ғайрихӯрокворӣ 0,5 фоиз (0,1 б.ф.) ва хизматрасониҳои пулӣ ба аҳолӣ 1,2 фоиз (0,2 б.ф.) ба амал омад.

Дар сохтори маҳсулотҳои хӯрокворӣ дар ин моҳ бештар болоравии нархи маҳсулоти нонӣ 6,6 фоиз (10,0 фоиз), гӯшти гов 1,3 фоиз, инчунин баъзе аз номгӯи маҳсулотҳои сабзавот ғайра ба қайд гирифта шуд.

Дар маҷмӯъ дар моҳи мазкур дар бахши маҳсулоти хӯрокворӣ бештар қиматшавии нархи орди навъи якум ба назар расид. Бояд қайд намуд, ки орд яке аз маҳсулоти серистеъмоли аҳолӣ ба ҳисоб рафта, вазни хоси он дар сабади истеъмолӣ 10,7 фоизро ташкил медиҳад.

Тибқи маълумоти омори гумрукӣ дар нуҳ моҳи соли ҷорӣ (январ – сентябр) ба ҷумҳурӣ ба миқдори 748,3 ҳазор тонна гандум ба маблағи 148,6 млн. долл. ИМА ворид карда шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта аз рӯи миқдор 3,8 фоиз ва аз рӯи ҳаҷм бошад, 23,1 фоиз афзоиш ёфтааст. Нархи миёнаи гандуми ба ҷумҳурӣ ворид карда шуда дар ин давра барои 1 тонна 198,6 доллари ИМА-ро ташкил намуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 18,3 фоиз зиёд мебошад.

Ҳамзамон, дар моҳи баррасишаванда дар бахши молҳои ғайрихӯрокворӣ бошад қиматшавии нархҳои маводи шустушӯй, доруворӣ, либос ва пойафзол ба назар расид, ки дар маҷмӯъ 0,1 фоизи болоравии сатҳи умумии молҳои ғайрихӯроквориро ташкил дод.

Нарху тарифҳои хизматрасониҳои пулӣ ба аҳолӣ низ дар моҳи ҳисоботӣ тамоюли афзоишёбӣ дошта, ба

Таварруми моҳона ва солона, бо %
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

Афзоиши гурӯҳи нархҳои истеъмолӣ ва саҳми сохтори онҳо дар таваррум, бо % солона
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

Таъсири омилҳои мавсимӣ ва берунӣ ба таваррум, бо %
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

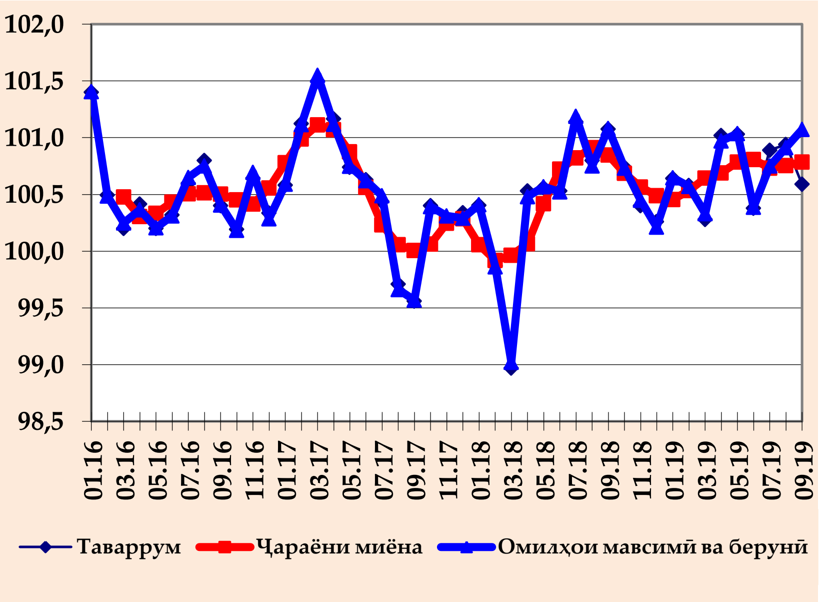

1,2 фоиз баробар гардид, ки раванди мазкур асосан дар натиҷаи қиматшавии арзиши хизматрасониҳои манзилӣ – коммуналӣ ба андозаи 10,6 фоиз (аз ҷумла қувваи барқ 16,2 фоиз) ба вуқӯъ пайваст.

Дар натиҷа, сатҳи таварруми солона (дар 12 моҳи охир) дар моҳи сентябри соли 2019 тамоюли коҳишёбӣ дошта, 8,1 фоизро ташкил дод, ки нисбат ба моҳи қаблӣ 0,5 б.ф. кам мебошад.

Инчунин, дар моҳи мазкур тамоюли тағйирёбии семоҳаи миёнаи сатҳи таваррум (бо истиснои таъсири омилҳои мавсимӣ) нисбат ба ҳамин моҳи соли қаблӣ коҳиш ёфт, ки раванди мазкур дар натиҷаи муътадил будани нархи маҳсулоти хӯрокворӣ ба амал омад.

Сатҳи таварруми аслӣ** дар моҳи сентябри соли ҷорӣ бо нишондиҳандаи манфии 0,1 фоиз[2] ва бо арзёбии солона ба 2,7 фоиз[3] баробар шуд, ки ин аз маҳдуд будани таъсири омилҳои монетарӣ ба сатҳи нархҳо гувоҳӣ медиҳад.

Тибқи таҳлилҳо тамоюли сатҳи таваррум бо дарназардошти интизориҳои таваррум ва коҳишёбии таъсири омилҳои берунию шокҳои мавсимӣ, дар ҳудуди муқарраршудаи нишондиҳандаи мақсаднок 7% (±2б.ф.)* ҷамъбаст хоҳад шуд.

Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади бартараф намудани фишорҳои иловагӣ ба сатҳи таваррум ва то интиҳои сол ноил гардидан ба нишондиҳандаи мақсадноки пешбинишуда татбиқи сиёсати пулию қарзии мутавозунро идома хоҳад дод.

Таварруми аслӣ, бо %, солона
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

[1] - тибқи маълумоти Агентии омор
[2] - м/м – моҳ нисбат ба моҳ (тағйирёбии моҳона)
[3] - с/с – сол нисбат ба сол (тағйирёбии солона)

Дар ҷаласаи навбатии Кумитаи сиёсати пулию қарзии Бонки миллии Тоҷикистон, ки 2 августи соли 2017 баргузор гардид, Бонки миллии Тоҷикистон ҷиҳати гузариш аз низоми ҳадафгирии нишондиҳандаҳои монетарӣ ба низоми ҳадафгирии таваррум, нишондиҳандаи мақсадноки таваррумро барои давраи миёнамуҳлат муқаррар ва нашр намуд.

**Таварруми аслӣ, ки тамоюли дарозмуддати нархҳоро бе таъсири лаппишҳои кӯтоҳмуддат инъикос менамояд, бо мақсади баҳодиҳӣ ва таҳлили ҷараёни доимии тағйирёбии сатҳи нархҳо дар асоси маълумоти Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (Агентии омор) аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон ҳисоб карда мешавад. Ҳамчун яке аз қисматҳои таркибии таварруми умумӣ (намояи нархҳои истеъмолӣ) таварруми аслӣ раванди устувор ва дарозмуддати тағйирёбии нархҳоро, ки зери таъсири омилҳои талаботи дохилӣ ва монетарӣ ба вуҷуд омадааст, инъикос менамояд. Усули асосии ҳисоби таварруми аслӣ - усули истисноӣ буда, он бо роҳи хориҷ кардани номгӯи алоҳидаи маҳсулот ва хизматрасониҳои тамоюли тағйирёбии зиёддошта, ки бо тағйирёбии аслии сатҳи нархҳо алоқаманд нест, ҳисоб карда мешавад. Аз сабади намояи нархҳои истеъмолӣ номгӯи маҳсулоти бо лаппишҳои кӯтоҳмуддат ва гузарандаи аз таъсири омилҳои ғайримонетарӣ вобастабуда, аз ҷумла омилҳои таклифот (нархҳои ҷаҳонӣ, шароити табиӣ), мавсимӣ ва маъмурӣ хориҷ карда мешаванд. Яъне, дар ҳисоби таварруми аслӣ маҳсулоти хоми хӯрокворӣ, маводи сӯзишворӣ ва хизматрасониҳои маъмуран танзимшаванда ба инобат гирифта намешаванд.

Намояи нархҳои истеъмолӣ*

	Вазн,%	тағйирёбии солона,%													Сентябр, тағйирёбии моҳона,%
		2015	2016	2017	2018					2019					
					Январ	Март	Июн	Сентябр	Декабр	Январ	Март	Июн	Август	Сентябр	
Таваррум	**100,0**	**5,1**	**6,1**	**6,7**	**6,5**	**2,5**	**1,6**	**5,0**	**5,4**	**5,6**	**7,8**	**8,7**	**8,6**	**8,1**	**0,6**
Маҳсулоти хӯрокворӣ ва нӯшокиҳои беспирт	**53,1**	**3,8**	**6,4**	**7,7**	**7,3**	**0,9**	**-2,1**	**4,8**	**4,9**	**6,3**	**10,2**	**13,5**	**14,6**	**11,9**	**0,5**
Нон ва маҳсулоти нонӣ	17,5	9,1	-2,5	-0,8	-0,9	-3,4	-4,2	4,5	8,9	13,2	19,7	18,8	15,7	16,1	6,6
Биринҷ	2,9	11,6	-9,2	-6,9	-7,0	1,9	8,1	15,8	19,5	20,7	22,1	24,8	18,1	15,3	1,3
Орд	10,7	7,8	-3,0	0,3	0,2	-6,0	-8,2	3,9	9,9	16,0	25,3	22,1	19,0	19,7	10,0
Гӯшт ва маҳсулоти он	8,3	-10,2	3,7	13,8	14,0	13,5	4,9	6,7	8,6	9,4	10,4	18,0	22,3	22,9	1,3
Гӯшти гов	5,4	-14,3	3,2	14,7	15,0	14,0	3,0	6,1	8,9	9,7	11,4	21,8	26,5	27,2	1,3
Тухм	1,5	5,5	12,0	1,0	0,1	-0,6	0,1	7,7	3,9	1,8	6,6	6,0	14,6	3,1	0,2
Шир ва маҳсулоти ширӣ	1,7	7,3	0,4	4,4	3,7	2,3	3,7	3,4	4,1	2,6	3,1	4,8	2,8	4,3	1,5
Шир	0,5	16,1	-7,2	6,3	6,3	-2,2	0,7	-1,4	1,3	-2,1	0,0	2,7	0,2	6,7	6,0
Равғани рустанӣ ва ҳайвонот	5,7	12,7	11,3	1,3	0,0	-2,5	-0,8	4,7	9,2	9,1	10,4	5,2	1,4	0,6	0,4
Меваҷот	4,3	12,3	16,7	-1,8	-0,3	6,4	24,2	18,2	4,0	2,3	-4,0	-15,5	-12,6	-5,4	-3,9
Сабзавот	6,6	-12,4	16,5	40,2	37,1	-6,4	-23,8	-1,4	-10,7	-9,7	3,7	33,1	44,8	15,0	-8,6
Шакар	2,4	19,3	15,0	-6,7	-7,3	-10,1	-11,2	-11,3	2,7	4,4	5,7	-0,6	0,0	3,4	1,2
Нӯшокиҳои беспирт	1,3	13,7	19,9	1,6	2,7	0,6	3,3	3,6	2,8	2,5	5,1	6,2	5,7	6,7	0,9
Хӯроки умумӣ**	**0,9**	**14,9**	**19,9**	**2,7**	**2,7**	**3,9**	**3,9**	**6,9**	**8,0**	**8,0**	**6,7**	**8,1**	**8,0**	**7,3**	**1,2**
Нӯшокиҳои спиртдор ва тамоку	**1,4**	**15,9**	**11,8**	**6,2**	**6,2**	**8,0**	**4,7**	**6,4**	**5,4**	**6,5**	**3,8**	**3,5**	**0,2**	**0,9**	**0,7**
Маҳсулоти ғайрихӯрокворӣ	**29,2**	**7,9**	**5,7**	**4,4**	**4,3**	**4,0**	**5,8**	**5,7**	**6,4**	**6,3**	**6,3**	**4,7**	**4,3**	**4,1**	**0,5**
Либос ва пойафзол	9,7	9,2	14,5	9,2	2,5	3,0	4,9	4,6	5,6	14,4	14,7	13,5	13,8	14,4	0,5
Масолеҳи таъмир ва сохтмон	3,7	2,2	-0,9	2,4	2,5	4,9	6,1	7,0	7,3	7,8	6,0	5,2	5,5	4,9	0,4
Моводи шустушӯӣ	1,8	15,5	1,2	4,0	3,1	4,0	0,7	3,2	6,2	6,2	7,0	9,0	7,2	6,3	0,5
Доруворӣ	2,9	24,7	14,1	1,0	0,7	2,2	1,9	9,2	10,4	10,7	6,4	18,1	15,7	10,8	0,0
Сӯзишвории нақлиёт	2,0	-7,0	2,9	27,7	25,9	14,1	26,4	14,1	12,2	7,2	5,4	-10,6	-12,5	-9,1	2,2
Дигар намуди сӯзишворӣ	1,3	19,0	3,0	0,9	0,4	-8,1	-8,9	-8,9	-8,4	-8,4	-5,0	-12,7	-16,3	-18,0	-2,0
Васоити нақлиёт	0,9	-2,0	0,0	0,0	0,0	0,1	4,4	4,4	5,2	5,2	8,1	0,4	1,3	1,5	0,2
Лавозимот ва ашёи дигари истифодабарии шахсӣ	1,5	7,6	7,1	8,6	7,3	9,1	11,9	8,4	8,3	8,7	8,5	4,9	4,3	4,1	0,5
Хизматрасониҳо	**15,2**	**2,2**	**4,5**	**7,7**	**7,9**	**5,0**	**7,3**	**4,3**	**4,9**	**2,1**	**3,4**	**1,3**	**-1,5**	**3,7**	**1,2**
Манзилӣ-коммуналӣ	5,2	3,2	9,8	17,5	17,1	11,7	20,5	11,3	10,8	9,8	12,3	3,2	3,4	15,7	10,6
Иҷорапулии манзил	0,2	14,3	0,0	0,0	0,0	1,4	4,6	5,0	5,0	5,0	6,5	3,3	2,8	2,9	0,1
Обрасонӣ ва партовбарорӣ	0,7	20,1	5,1	9,1	11,6	8,4	9,5	9,5	9,4	8,4	8,7	8,2	8,2	8,2	0,0
Қувваи барқ	2,6	0,0	28,6	14,7	15,0	15,0	14,9	14,7	14,9	14,6	14,6	14,4	14,4	32,9	16,2
Оби гарм	0,0	14,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0
Газ	1,1	-6,3	-6,6	40,1	35,7	8,5	52,3	8,7	6,2	2,8	14,1	-23,3	-24,8	-15,8	6,4
Нақлиёт	4,4	-2,3	-1,4	2,8	5,0	0,7	-0,6	-0,7	2,9	-4,8	-2,4	-0,2	-11,1	-8,8	-8,0
Алоқа	1,6	0,8	0,0	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,0
Маориф	1,6	2,6	11,3	5,3	2,0	1,5	1,5	0,2	0,3	0,7	0,7	0,7	1,2	2,0	1,0
Тандурустӣ	0,8	14,0	1,9	1,7	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	0,0	0,0	0,0	15,2	15,4	0,2
Маишӣ	1,9	12,3	5,2	1,1	0,9	1,5	2,9	1,8	3,3	3,3	3,2	3,2	4,8	5,3	0,1

*Дар ҷадвали мазкур номгӯи молу маҳсулот ва хизматрасониҳои истифодаи онҳо ба таври умум ё серистеъмоли аҳолӣ нишон дода шудааст. Аз ин лиҳоз, маълумоти пурра оид ба номгӯи маҳсулот (аз рӯи сабади истеъмолӣ-546 номгӯи маҳсулот) дар сомонаи расмии Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (www.stat.tj) ҷойгир мебошад.
** - Ошхона, қаҳвахона ва тарабхонаҳо